

Ehkäisevä päihdetyö EPT

Kunnan ja hyvinvointialueen yhteistyönä

LUONNOS

Yhdyspintatyöryhmät ja verkostot:

- Hyte-koordinaattoriverkosto
- Mielen hyvinvoinnin, ehkäisevän päihdetyön ja väkivallan ehkäisyn kuntayhdyspintaverkosto
- Varsinais-Suomen Pakka-yhteistyöfoorumi
- Lasten ja nuorten hyvinvointiverkosto

Kunnan EPT-rakenteet, koordinaatio ja johtaminen

Kunnan EPT-toimet, esim. päihdekasvatus, viestintä

Suojaavien tekijöiden tuki, esim. nuorten terveeseen kasvuun tuki, vanhemmuuden tuki, yhteisöllisyyden vahvistaminen ja yksinäisyyden vähentäminen (vrt. Mielen hyvinvointi*)
(vrt. Turvallisuus ja väkivallan ehkäisy**)

Päihdetilanteen seuranta

Viestintä ja osaamisen lisääminen

Yhteinen alueellinen suunnitelma

Pakka-toimintamalli

Päihteiden käytön tunnistaminen ja varhainen puuttuminen

Ankkuri-toiminta

Perhekeskus-yhtiestyö

Opiskeluhuollon päihdetoimintamallit

Tiedon tuottaminen, päihdetilanteen seuraaminen

Puheeksiotto
Mini-interventiot

Riskiehkäisy, yliannostusten ja myrkytysten ehkäisy

Yksilöllinen oppilas-huolto

Elintapa-ohjaus*

Nikotiinivieroitus

Päihde- ja riippuvuuspalvelut

Digitaaliset omahoitopalvelut

Lastensuojelun palvelut, lapset puheeksi-malli

KUNTA

Yhteistyö 3. sektorin kanssa

Määrittelyt ja lyhenteet

Termi tai lyhenne	Selitys
EPT	Ehkäisevä päihdetyö
Pakka	<p>Pakka-toimintamalli</p> <p>Pakka-toimintamalli on paikallisten alkoholi-, tupakka- ja rahapelihaittojen ehkäisyyn kehitetty menetelmä. Pakka-mallissa ehkäistään sekä päihteiden kysyntää että tarjontaa. Mukana ovat paikalliset alkoholin ja tupakan vähittäismyyjät, poliisi, alkoholi ja tupakkavalvonta, kunnan eri sektorit ja järjestöt. Pakka-mallissa tehdään yhteistyötä myös kuntalaisten ja median kanssa.</p> <p>Pakka-toimintamalli ehkäisevään päihdetyöhön - THL</p>
Mini-interventio	<p>Mini-interventio eli lyhytneuvonta</p> <p>Ehkäisevässä päihdetyössä mini-interventiolla tarkoitetaan terveydenhuollossa tapahtuvaa alkoholin riskikuluttajan lyhyttä neuvontaa. Sen avulla hoitaja tai lääkäri pyrkii tukemaan potilasta alkoholin käytön vähentämisessä silloin, kun käyttö on runsasta, mutta siitä ei ole vielä ehtinyt aiheutua mainittavia haittoja.</p>

Ehkäisevän päihdetyö yhdyspintapalvelut

Toiminto	Kunnan rooli ja tehtävät	Varhan rooli ja tehtävät
Mielen hyvinvoinnin, ehkäisevän päihdetyön ja väkivallan ehkäisyn kuntayhdyshenkilöverkosto	<ul style="list-style-type: none"> - Nimeää kunnan ehkäisevän päihdetyön yhdyshenkilön ryhmään - Osallistuu yhteisen toimintasuunnitelman tekemiseen ja tavoitteiden asettamiseen. - Toteuttaa, vie eteenpäin ja kehittää yhteisesti sovittuja toimenpiteitä omassa toiminnassaan.	<ul style="list-style-type: none"> - Johtaa alueen kuntien ehkäisevän päihdetyön yhteistyötä - Tukee kuntien ehkäisevän päihdetyön rakenteiden ja toiminnan kehittämistä - Kokoaa Varsinais-Suomen mielen hyvinvoinnin ja ehkäisevän päihdetyön suunnitelman - Yhteensovittaa ehkäisevän päihdetyön toimia alueella - Tiedottaa kuntia alueen päihdeilanteesta, päihdeilmiöistä ja ajankohtaisista asioista (esim. yhteiset kampanjat)
Varsinais-Suomen Pakka-yhteistyöfoorumi (vähittäiskaupan tarjontatyöryhmä)	<ul style="list-style-type: none"> - (Jos kunta toteuttaa Pakka-toimintaa) Nimeää edustajan Pakka-toimintaan ja yhteistyöfoorumiin - Huolehtii mahdollisuuksien mukaan oman kunnan Pakka-toiminnasta esim. kysyntätyöryhmä, ostokokeet, kampanjat, opiskelijayhteistyö, asukkaiden osallistaminen	<ul style="list-style-type: none"> - Koordinoi, kehittää ja seuraa Varsinais-Suomen Pakka- toimintaa - Kokoaa kuntien edustajat sekä alueelliset elinkeinoelämän toimijat (vähittäismyynnin keskusliikkeet), poliisin, alkoholi- ja tupakkavalvonnan sekä järjestöjen edustajat - Tukee kuntien Pakka-toimintaa

Ehkäisevä päihdetyö: Varhan palvelut

Toiminto/palvelu	Ehkäisevä/ korjaava
Päihteiden puheeksiotto ja mini-interventiot	
Nikotiinittomana leikkaukseen	
Riskiehkäisy, huumekuolemien ehkäisy	
Mielenterveys- ja päihdepalvelut	
Muut sote-palvelut ja ikääntyneiden palvelut	

Ehkäisevä päihdetyö: kuntien palvelut (esimerkkejä)

Toiminto/palvelu

Kunnan EPT-rakenteet, koordinaatio ja johtaminen

- Lakisääteiset rakenteet: Kunnan ept-toimielin, -työryhmä, suunnitelma, yhdyshenkilö
- Monialaisen yhteistyön aikaansaaminen, ml. elinkeinoelämä ja 3. sektori, esim. Pakka-kysyntä ja tarjontaryhmät
- Kunnan päihdetilanteen seuranta
- EPT:n nivominen kunnan hyvinvointityöhön ja hyvinvointitalouteen
- Kuntien keskinäinen yhteistoiminta (esim. Akselikunnat)
- Nuorten ohjaus- ja palveluverkosto, muut yhteistyöverkostot

Kunnan EPT-toimet

- Koulujen päihde- ja pelikasvatus
- Yhteisöllinen opiskeluhoito, koulujen päihdetoimintamallit
- Nuorisotyön EPT, etsivä nuorisotyö, Ankkuri-yhteistyö
- Nikotiinin ja päihteiden urheilu-, seura- ja harrastustoiminta
- Vanhemmuuden tuki
- Peliriippuvuuden ehkäisy
- Päihteettömät tilat ja ympäristöt
- Erityis- ja riskiryhmien tuki, kerhot, kohtaamispaikat, vertaisryhmät, järjestöyhteistyö
- Tiedotus, viestintä, kampanjat ja tapahtumat
- Pakka-toimien toteutus, ostokokeet, asukasfoorumit, päihdetilannekyselyt, jne.

Suojaavat tekijät

- Nuorten terveen kasvun ja vanhempien kasvatusvastuun tukeminen
- Kaveritaidot, sosiaaliset taidot, itsetunnon tukeminen
- Harrastus-, liikunta- ja kulttuurimahdollisuuksien edistäminen
- Osallisuuden ja yhteisöllisyyden edistämien
- Yhteisövaikuttavuuden malli
- Yksinäisyyden ehkäisy ja etsivä työ (nuoret-ikäntyneet)
- Vertaisryhmätoiminta, kohtaamispaikat
- Asuinalueiden eriytymisen ehkäisy, viihtyisyyden ylläpitäminen